

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio VI. Notæ Historicæ circa Præsentiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Spiritu Sancto in Ecclesia Cathedrali, & loco sessionis. In 6. leguntur hæc verba, in Ecclesia Cathedrali, in loco eminentiori ipsius Ecclesie, ad Concilium celebrandum & sessiones habendas deputato. Eadem verba leguntur in Præfatione Sessionis VII.

In Sessione XI. postquam dictum fuit, eam in Ecclesia Cathedrali fuisse habitam, adjicitur circumstantia in præcedentibus omiſſa; nempe, Ecclesiam hanc sub Titulo Sancti Vigili dicatam esse. In Ecclesia Cathedrali Sancti Vigili Civitatis Tridentine, in qua celebrantur primam sessionem. Sessio XI. dicitur hic prima: quia prima est sub Julio III. in sessionibus, sequentibus omittitur locus immediatus celebrationis; nam illum indicare supervacaneum fuisset, postquam sessionibus VII. & VIII. dictum fuerat, esse in Ecclesia Cathedrali Tridenti, locum eminentiorem Concilio deputatum.

SECTIO V.

Nota Historica circa Tempus celebrationis Conciliorum Generalium.

Pura observanda essent circa Tempus celebrationis Conciliorum Generalium, quorum nonnulla jam delibata sunt; reliqua ita facilia inventu, ut indicare sufficiat loca unde illa petenda sint. Præcipua capita sunt: 1. Sub quibus Principibus & Imperatoribus, & Regibus. 2. Sub quibus Pontificibus. 3. Quo Sæculo, quo anno, quo Mense, quo Die. 4. Quando absoluta fuerint: 5. An interrupta fuerint, 6. Quanto intervallo.

Porrò: Saltem ex parte tractavimus primum & secundum caput in Notis circa convocationem; nam, observando quis Imperator, quis Pontifex, Concilium convocaverit, adverti potuit sub quo Imperatore, & Pontifice, illud fuerit celebratum. Quoad sæculum celebrationis illud observatum fuit erga insigniora, in 3. numero *Observationum* Generalium, ubi diximus, quinque vel sex esse Sæcula, in quibus singulis plura extiterunt Concilia Generalia & Sæcula nec non Concilia indicavimus. Quoad Annum, Mensem, & Diem, dicimus, facillimum esse cognoscere Annum celebrationis singulorum Conciliorum, quia plura sunt genera Indicum Conciliorum, in quibus hæc circumstantia, nec non Principis & Pontificis, atque etiam loci indicatur, quæque vulgatissima sunt. Quantum ad Mensem & Diem, hi parvam attentionem merentur, quoad propositum nostrum, in quo intendimus observare discrimina graviora Conciliorum Generalium.

Unicum est Concilium Generale cujus celebratio intermissa fuit, nempe Tridentinum; idque bis: *primò*, ab anno MDXLVII. 14. Sept. ad MDLV. 1. Maii. *secundò*, à MDLII. 27. Aprilis, ad MDLX. 24. Februarii.

SECTIO VI.

Nota Historica circa PRÆSIDENTIAM.

Hic præfessionem sub verbo generali *præsidentia* complectimur, observabimusque, non solum quis primam sedem in Conciliis Generalibus obtinuerit, sed etiam quis ordo servatus fuerit in consensu reliquarum personarum, quæ ibi convenerunt.

Quantum ad præfessionem, specialiter sumptam, attinet, constat, Pontificem præfuisse in omnibus Conciliis Generalibus, quibus ipse interfuit; itaque, cum plerisque Conciliis Generalibus Occidentalibus interfuerit, certum est, eum plerisque Conciliorum Occidentalium præfuisse. Et quidem in Occidente XIII. ad summum, Concilia Generalia habita fuerunt. Scilicet, *quinque* in Aedibus Lateranensibus: *Duo* Lugduni: *Unum* Vien-

na: *Unum* Pisis: *Unum* Constantiæ: *Unum* Basileæ: *Unum* Florentiæ: *Unum* Tridenti. Ipse autem Pontifex interfuit quinque Lateranensibus, Duplici Lugdunensi, unico Viennensi, & unico Florentino ac proinde, *novem*. Superfunt igitur *quatuor*, à quibus abfuit: à quibus tamen excipienda sunt, principium Concilii Constantiensis, cui JOANNES XXIII. adfuit, & finis ejusdem, cui MARTINUS V. interfuit.

Quoad reliqua Concilia, certum est Pontificem nullo modo interfuisse Concilio Pisano, neque per se, neque per Legatos; adfuisse autem, & præfuisse, per Legatos, omnibus sessionibus Concilii Tridentini: quoad verò Concilium Basileense, Legatos Pontificis non adfuisse nisi quibusdam sessionibus, cum eos revocaverit, quoties dissolvit, aut transtulit Concilium, qua durante dissolutione, aut translatione, plures habitæ fuerunt sessiones, quibus antiquiorem Cardinalem præfuisse, (si tamen aliquis remansit) probabile est, vel eorum defectu antiquiorem Archiepiscopum, vel Episcopum, eorum qui aderant, juxta ordinationem factam à Concilio in sessione XVII. in qua videtur imitatum fuisse Concilium Pisanum, cui Cardinalis antiquior præfederat, ut colligi potest ex eo quod instrumentum convocationis à Cardinalibus confectum, Cardinalis antiquior subscripserit primus, idemque recensentur primus eorum, qui Concilio interfuerunt, in Indice sub finem ejusdem Concilii confecto.

Prætermittimus hic Concilium *Senense*, cui Pontifex interfuit, per nuntios. Licet enim Conciliis Generalibus annumeretur, tam pauca gessit, ut, circa illud immorari superfluum sit.

Et hæc dicenda erant, circa præfessionem in Conciliis Generalibus Occidentis strictè sumptam. Omitto jura præfessionis in eo sita, quod præfessionem aperiat primus, item subscribat; quia nihil circa hoc observatione dignum. Secus est de jure exclusivo proponendi res, & quæstiones discutendas, Præfessionibus Tridentinis attributo: ejus enim novitas illud notabile fecit; cum omnino inauditum fuisset ante *sess. XVII. An. 1562.* quæ prima habet clausulam, *proponentibus legatis.*

Quoad ordinem observatum in consensu Conciliorum Generalium, plura reperiuntur statuta, circa hunc confecta, in ejusmodi Conciliis, mox referenda, postquam observaverimus, Concilium Constantiense, in Decreto circa modum celebrandæ sessionis publicæ, velle, ut, per Missam, Prælati sedent pro dignitatibus, & prerogativis suis. In actis Concilii Ferrariensis, unum est statutum ferens 1. Ut Patriarchæ gradum habeant, pro sedium suarum dignitate (hæc determinatur à Concilio Lateranensi IV. in Canone *cap. 23. de Privilegiis* relato.) 2. Ut Archiepiscopi & Episcopi sedent, pro tempore promotionis suæ, exceptis iis, qui Principum Legati sunt, eaque de causâ ceteros quoscunque præcedent, atque inter se gradum Principi, cujus personam gerunt, debitum obtinebunt.

3. Ut Episcopi electi & confirmati sequantur. Credibile est, eos inter se distinctos fuisse ex tempore confirmationis suæ. 4. Abbates Generales, vel qui plures Abbates jurisdictioni suæ subditos habent, ex ordine sedebunt, & ante alios omnes Abbates, quamvis eorum Benedictio recentior sit quàm Abbatum particularium, ad exemplum Archiepiscoporum, qui ante omnes Episcopos; licet antiquius consecratos, sedent. 5. Abbates particulares sedebunt pro tempore Benedictio- nis suæ. 6. Legati, non Episcopi, & Laici cujuscunque ordinis aut dignitatis non sedebunt nisi in medio Navis, ante gradus Tribunalis, dextersum, & sinistrorsum, juxta consuetum in aliis Conciliis ordinem. 7. Protonotarii, Auditor, seu Judex disceptationum, & Corrector, sedebunt, prout

prout in aliis Conciliis; nempe, in gradibus Superioribus Tribunalis; quod si intendant præcedere Episcopos, atque etiam Archiepiscopos, in Concilio, vel alibi, Pontifex auditis partibus jus dicit. 8. Generales Ordinum Mendicantium, Deputati Universitatum, Subdiaconi, Auditores Palatii, Auditor camera, Clerici camera Apostolica, Advocati Consistoriales, Procuratores, seu Deputati Episcoporum, & aliorum Prælatorum absentium, Deputati Capitulorum, Doctores, & Licentia-ti, sedem habebunt, quam in sessionibus Conciliorum Constantiensis & Basileensis obtinuerunt; & nihilominus Pontifex, decernet, ut sedes, quam quis in Concilio occupabit, nemini officiat, aut proficiat, CONC. Tom. XIII. p. 888.

In Concilio Florentino, Episcopi Legati Ducis Burgundiae, & Brabantiae, primum locum obtinuerunt inter meros Episcopos, post Patriarchas, Primate, & Metropolitanos; & Archidiaconus, Legatus ejusdem, sedem habuit, post plerosque Episcopos. Consule subscriptiones, CONC. Tom. XIII. p. 519.

Acta Conciliorum Constantiensis, & Basileensis; mentionem expresse non faciunt sessionis, circa quam Concilium Ferrariense remittit ad utrumque Concilium: nihilo magis continent opiniones, & subscriptiones Patrum, aut aliquem indicem eorum, qui interfuerunt, ex quibus colligi potuisset ordo sessionis.

Historia Concilii Basileensis à PATRICIO, Senensi, scripta, loquens de ordine in publicis sessionibus observato, dicit duntaxat, Generales Ordinum, Magistros, Doctores, alios Graduatos, & Presbyteros, sedisse post Legatos, singulos Ordine suo cap. 45. CONC. Tom. XIII. p. 615.

Unde fit, ut cognosci nequeat, quis fuerit ordo sessionis ejus generis Personarum, in Conciliis Constantiensis & Basileensi, nisi recurrendo ad Acta Concilii Pisani, immediate ante Concilium Constantiense habitum, in quibus videtur Index, sive Series Personarum, quæ interfuerunt. Credibile autem est, in eo servatum fuisse ordinem sessionis præsertim, si attendatur locus datus Cardinalibus, qui ante reliquos ponuntur, pro ordine dignitatis Episcopalis, aut Sacerdotalis, aut Diaconalis. Post Cardinales, veniunt Legati Principum; tum Patriarchæ, qui per se ipsos interfuerunt; tum Protonotarii; sequuntur Archiepiscopi, Episcopi, Abbates Generales Ordinum, Ministri Provinciales, Commendatarii Ordinum Militarum, Priores & Procuratores Generales Ordinum, Priores Conventuales & non Conventuales, Universitates, Procuratores Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, Priorum, Monasteriorum, Ecclesiarum Angliæ, Capitulorum, Urbium, & Dioceseon, Provinciarum, Communitatum.

Aliud reperitur statutum circa sessionem in Actis Concilii Tridentini, propositumque in Brevi PIR IV. Pontificis occasione sumpta ex eo quod Primate locum distinctum postulabant. Fert illud, posthabitâ hâc pretensione, triplicem duntaxat Prælatorum classem constituendam esse; nempe, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum: Prælatos autem uniuscujusque classis processuros, & sessuros, pro tempore Promotionis suæ, CONCIL. Tom. XIV. p. 839. 840.

Discutiendum superest, quis in Conciliis Generalibus Orientalibus præfuerit, & quis ordo sessionis fuerit: circa quod observandum est, nihil circa hæc duo capita certi superesse, quoad Concilium Nicænum I. & Concilium Constantinopolitanum I. ideo, quod Actis eorum Conciliorum careamus. Quoad Præsidentiam in Concilio Nicæno, vulgò hæc tribuitur OSIO, Cordubensi Episcopo sed an bigitur quem ob titulum, aliis dicentibus, illum hoc honore positum fuisse, quatenus Legatum sedis Apostolicæ; sed nullum est istius legationis vestigium, Putant alii hoc factum fuisse, ob virtutem ejus, scientiam,

Tom. I.

& experientiam singulares, nec non grandævitatem, quæ ipsi magnam venerationem conciliabat. Si fides haberi posset subscriptionibus hujus Concilii, quæ leguntur CONCIL. Tom. II. p. 50. ad 54. & in Bibliotheca JUSTELLI, p. 286. inde concluderetur, Episcopos in eo sedisse, secundum Ordinem suæ Provinciae. Idem inferre licet ex subscriptionibus Constantinopolitanum I. quoad sessionem eorum, qui illi interfuerunt, modò tamen fide dignæ sint: Item Nestarium in eo, præfuisse, cum primus omnium scribatur; sed hoc Præsidentiae caput subscriptiones suspectas facit; quia certum est sanctum Gregorium Nazianzenum præfuisse, cum Nestarius, non nisi post subscriptiones Patrum, electus fuerit. Idem est de subscriptionibus Episcoporum Egypti, qui ad Concilium non advenerunt, nisi perfectâ jam subscriptione. Factum utrumque dicimus à Gregorio in ejus vitâ, ab ipso carmine scripta subscriptiones hujus Concilii in Bibliotheca JUSTELLI p. 301. insignem gerunt falsitatis notam: nempe, iis, qui hoc Concilium subscribere, annumerantur tres Legati S. LEONIS, Pontificis, ad Concilium Calcedonense LXX. annis post celebratum, nempe, ann. 451. Constantinopolitanum an. 381. habitum fuit. Eadem subscriptiones referuntur Tom. II. CONCIL. p. 959. 957.

Quoad reliqua sex Concilia Generalia Orientalia, ex eorum Actis certò cognoscitur, quis illis præfuerit, quisque sessionis ordo fuerit. Utque ab antiquissimo eorum, Ephesino, ordiar, in plerisque VI. Actionum ejus, cernitur, sanctum Cyrillum, Patriarcham Alexandrinum, præfuisse; nam, perpetuò primus eorum, qui interfuerunt, reperitur; item, primus subscripsit sententiam depositionis contra Nestorium à Concilio latam, & definitionem Concilii, pag. 445. 533. 610. 635. 646. 671. 689. Præterea, loca laudata docent, Cyrillum suo nomine præfuisse, nec non Pontificio: idem faciunt hæc verba, quæ leguntur p. 445. 610. 635. Qui & Celestini quoque sanctissimi, sacratissimi que Romanæ Ecclesie Archiepiscopi locum obtinebat.

Nec obijciendum est, S. Cyrillum nunquam assumere qualitatem Legati Pontificii, dum alii, quos Pontifex eo nomine miserat, nunquam prætermittunt illam qualitatem: item, Cyrillum suo tantum nomine subscribere sententiam depositionis contra Nestorium latam, ipsamque definitionem Concilii; denique, Cyrillum se à Legatis Pontificis fecernere p. 646. Act. V. Nam 1. sententia contra Nestorium lata fuit Actione 1. cujus initio legitur S. Cyrillum obtinuisse locum celestini, Pontificis 2. definitio prædicta condita fuit in Actione, cujus principio similis formula reperitur. 3. cum se Cyrillus ab aliis Legatis Pontificis distinguit, loquitur de iis, quos miserat Pontifex, è quorum numero non erat.

Eadem loca supra laudata ostendunt quoque, Patres Concilii in eo sedisse ex ordine dignitatis suæ: nam, in Catalogo, qui primæ Actioni præfigitur, in sententiâ contra Nestorium latâ, & in subscriptionibus definitionis fidei, Legati Pontificis sunt in principio, tum Patriarchæ, deinceps Primate, deinde Archiepiscopi, postea Episcopi, denique Sacerdotes & Diaconi: Et quidem Catalogus incipit à Cyrillo Alexandrino, qui primus, tunc erat Patriarcha, &, præterea, Legatus Pontificis; hunc sequitur Juvenalis, Patriarcha Hierosolimitanus, cui succedit Memnon, Primas Ephesi, post quem veniunt plures Metropolitanæ. Denique, Catalogus clauditur per Bessulam, Diaconum Ecclesie Carthagenensis.

Omittendum non est, Legatorum sedis Apostolicæ à Româ missorum nomina non reperiri in prædicto Catalogo, neque in subscriptionibus sententiæ depositionis contra Nestorium, quod profectò venit, ex eo quod illi nondum advenerant. Adjiciendum est, in subscriptionibus definitionis eos non subscripsisse consecutivè; nam Juvenalis, Patriarcha Hierosol. subscribit inter Legatos Episcopos Ariadium

H 2

&

& *Projectum*, & *Flavianus*, Metropolitanus Philippensis, inter eundem *Projectum*, & Legatum Prefbiterum, *Philippum* nomine.

Hæc ultima observatio eò majori attentione digna est, quòd deinceps patebit, omnes Legatos sedis Apostolicæ semper conjungi in enumeratione Patrum Concilii, & in subscriptionibus. Ejus facti probationes existunt in singulis Actionibus Concilii *Calcedonensis*; nam Catalogus assistentium, qui illic videtur, incipit ordinariè à tribus Legatis Sanctæ Sedis, duobus Episcopis, & uno Presbytero. Sunt autem Actiones *sexdecim*. In nonnullis Actionibus extant subscriptiones; omnes autem incipiunt à subscriptionibus Legatorum. Hi Catalogi & subscriptiones totidem suppeditant argumenta, quibus probetur, Legatos Pontificios huic Concilio præfuisse.

In utrisque, præterea, reperitur, undè inferatur, sessionem ordinatam fuisse juxta dignitatem sedium; nam Patriarchæ nuncupantur, aut subscribunt, immediatè post Legatos: tres autem Primates Orientis, *Heraclea*, *Macedoniæ*, *Cæsarea* *Cappadociæ*, & *Epheusus*, nuncupantur deinceps & subscribunt; post quos sequuntur nomina, aut subscriptiones Prælatorum, qui tunc Metropolibus præcipuis præerant. Quod si objiciatur, in locis laudatis, infra plures Metropolitanos, reperiri Prælatum nomine *Julianum*, Episcopum *Cœ*, qui se dicit Legatum Sanctæ Sedis veteris Romæ à *Leone* occupatæ: respondemus, credibile esse, hunc Prælatum fuisse Legatum *Honorarium* duntaxat; hunc autem honorem illi competitivisse, ex eò quòd nonnulli Prædecessorum ejus Vicarii Apostolici fuerant. Quod si adjiciatur, in fine Actionis XV. reperiri Catalogum Prælatorum, qui Concilio interfuerunt, in quo disponuntur per Provincias: Respondemus, hunc Catalogum nobis videri opus ab aliquo privato, ob suam utilitatem compilatum, ex subscriptionibus Patrum Concilii, prout dispositæ videntur in aliis Actionibus; quin imò, compilatio non est accurata: nam, quartus additur Legatus Apostolicæ Sedis, dictus *Leo*, Sacerdos Sanctæ Ecclesiæ Romanæ, qui ab illis subscriptionibus abest, duo ponuntur Episcopi Africani, *Valerianus*, *Bassianensis*, *Valerianus*, *Afrus*, qui non sunt in iisdem subscriptionibus; duo nempe *Aurelius*, & *Rusticianus*, omittuntur, qui reperiuntur inter Subscriptores. Idem est de hoc Catalogo, ac de eo, qui legitur in *Bibliothecâ JUSTELLI*, p. 300. in quo multa deficiunt, & præ cæteris, nomina Patriarcharum *Alexandriæ*, *Antiochiæ*, & *Jerusalem*, nec non Episcoporum *Afrorum*, quos modo retuli. Ordo subscriptionum in utroque mirè discrepat à dispositione, quæ in aliis Actionibus Concilii observatur.

In singulis Collationibus *Quinti* Concilii Generalis, sive *Constantinop.* II. cernitur, Patriarcham hujus Urbis ipsi præfuisse; nam primus omnium Patrum scribitur, in principio singularum. Idem videtur in fine 8. seu ultimæ, ubi subscriptiones referuntur, nam subscriptio Patriarchæ omnium prima est, *Conc. Tom. V.* hic autem Patriarcha præfuit huic Concilio, quia *Vigilius* Pontifex, neque ipse, neque per Legatos, interesse voluit. Quantum ad ordinem sessionis aliorum Prælatorum attinet, ille idem videtur fuisse, ac in Conciliis præcedentibus; nam reliqui Patriarchæ nuncupantur, aut subscribunt, juxta gradum Sedis suæ, etiam in persona Legatorum suorum. Ultima hæc circumstantia colligitur, ex eo quòd tres Episcopi ab *Eustochio*, Patriarcha *Jerusalem*, deputati nuncupantur, aut subscribunt, immediatè post *Antiochenum* Patriarcham.

Est aliquid singulare in *sexto* Concilio Generali, circa præfidentiam; nimirum, in principio singularum *XVII.* Actionum ejus, dicitur, Imperatorem *Constantinum Pogonatum* præfuisse; *presidente Piiſſimo Impera-*

re: at in enumeratione sequenti Episcoporum, qui conventuri erant, primi omnium referuntur tres Legati *Agathonis*, Pontificis, quorum duo Sacerdotes, alter Diaconus, erant. Idem in subscriptionibus videtur; imò, Imperator non subscripsit definitionem à Concilio factam; nisi rogatus, & post omnes Episcopos, etiam eos, qui ob perduellionem, cujus falsò postulabantur, à subscriptione exclusi fuerant, quibus tamen innocentiam eorum testatus, suum honorem restituit. Ad exponendam singularitatem hanc, observandum est, utramque potestatem spiritualem & temporalem concurrere debere in Conciliis, temporalem, ad ordinem conservandum, impediendum tumultum, continendos in officio hæreticos, similese personas; & quoad hos omnes effectus, Imperator semper Conciliis Orientalibus præfuit, aut ipse, aut per Magistratus à se missos; sed Concilium hoc *sextum* unicum est, quod hujus præfidentia meminerit. In aliis hoc significatur seu innuitur, in Actis referendo, vel ipsam Imperatoris Personam, vel Magistratus ab eo missos, Concilio interfuisse. Auctoritas Spirituales necessaria est quoque in Conciliis, ad Definitiones, seu Decreta Spiritualia, & quoad hos effectus, præfidentia in Conciliis Generalibus pertinet ad Caput Ecclesiæ, quam representant.

Si discutatur ordo subscriptionum, indeque judicium feratur de sessionis ordine, idem hic reperietur, ac in Conciliis præcedentibus; nempe, hic servatur ordo dignitatis sedium; nam Patriarchæ eorumve Legati, gradum Patriarchatui debitum obtinent, Prælati, qui deinceps subscribunt, regebant Ecclesias præcipuas Patriarchatibus inferiores: Tales sunt *Theſſalonica*, *Vicariatus* *Apostolicus* *Cyprus*, quæ se Sanctæ Sedi immediatè subditam esse contendebat. Prælati, qui sequuntur, sunt deputati Concilii *Romani* *(XXV.)* Episcopis coalescentis, digni proinde, ut ejus Legati honorificè collocarentur.

Imperator *Justinianus Rhinoteros* subscribit primus in Concilio *Constantinop.* *Quinisexto*, *Trullano* dicto; sed cum verbis, quæ demonstrant, eum non præfuisse Synodo, ut cum illâ Canones ejus conderet, sed potius ut ordini provideret, ejusque Decreta executioni mandaret studio majori, cum sibi conscius foret, omnia ritè gesta fuisse. Et quidem Episcopi subscribunt declarando, se participes esse definitionum Concilii, Imperator subscribit declarando, se consentire Decretis eaque recipere.

Quoad sessionem, idem observatus fuit ordo ac in Conciliis præcedentibus. Prælati dispositi fuerunt pro dignitate sua. Id cernitur in enumeratione, quæ est sub fine *Moniti* Concilii præfixi, & in subscriptionibus. In utroque loco Patriarchæ nuncupantur & subscribunt pro gradu sedis suæ debito; Prælati autem deinceps nuncupati aut subscribentes, ex iis sunt, quorum sedes post Patriarchatus insigniores erant.

Singularitas supra observata in Concilio Generali *sexto* circa præfidentiam, locum habet aliquatenus in Concilio Generali *VII.* ibi enim in actione 8. dicitur, *Irenem* Imperatricem, cum filio suo Imperatore præfuisse. Itaque *propositis Sanctis Evangeliiis, præſidente ipsa cum simul regnante Synodo.* Sed huic soli Actioni præfuerunt, nulla enim præfidentia eorum mentio fit in septem Actionibus præcedentibus: imò in illa ipsa Actione, Imperatrix & Imperator post omnes Episcopos subscribunt; in 7. autem Actione Legati *Adriani* Pontificis definitionem Synodi subscribunt primi; & proinde, *Irene* filiusque ejus *Constantinus*, qui huic subscriptioni consenserunt, agnoverunt Pontificem habere jus præfidenti Concilio, tam per Legatos, quam per se ipsum.

Cæterum, quoad ordinem sessionis Prælatorum in Concilio, credibile est, eum dignitati respondisse; quia Patriarchæ subscribunt juxta gradum Patriarchatus sui, etiam per Legatos; Prælati autem sedium præcipuarum post Patriarchatus deinceps subscribunt. Tales sunt 1. *Cæsarea* *Cappadociæ*, 2. *Ephesus*, 3. *Constantia* *Cypri*, 4. *Heraclea* *Thraciæ*.
Eadem

Eadem ferè videntur in *Octavo* Concilio Generali circa præfidentiam ut in *Sexto*, & in *Septimo*; nata, in Actionibus 6. 7. 8. dicitur, Imperatorem BASILIUM præfuisse, *præsidente piissimo Imperatore*. Et nihilominus in his Actionibus, sicut in præcedentibus, & in subsequentibus, Legati Pontificis primi referuntur omnium, qui ad Concilium convenerunt. *Conveniente Sancta Synodo, id est Donato Deo amicissimo Episcopo Ostiensi, & Stephano Deo amicissimo Episcopo, & Marino Reverendissimo Diacono Sanctæ Romanorum Ecclesiæ, locum tenentibus Adriani Sanctissimi Papæ Romani*. Indè enim cognoscitur, eos fuisse primos Concilii Patres, seu primos Prælatos, qui illud faciebant. Adice quòd, in subscriptionibus, quæ non minùs præfidentiam, quàm sessionis ordinem probant, hi tres Legati primi subscribunt; deinde Patriarchæ, pro dignitate Sedis suæ, quos sequuntur Imperatores: undè patet, eos non intendisse Concilio præesse, quod etiam patet ex modo, quo subscriptionem suam concipiunt; dicunt enim duntaxat, se Concilium recipere ejusque Definitionibus consentire: *Basilii Constantinop. & Leo perpetui Augusti, in Christo fideles Principes Romanorum, & magni Imperatores, sanctam hanc universalem Synodum suscipientes, & omnibus, quæ ab ipsa definita & scripta sunt, concordantes, subscripsi manu propria*. Prælati autem, qui antè subscripserunt, declarant, se definitionis esse participes; his verbis; *definiens subscripsi*.

Prælati, qui post Imperatores subscribunt, dispositi videntur pro dignitate sedium suarum, sicut Prælati anteriores; nam Metropolitanus subscribitur ex ordine, incipiendo ab insignioribus, & deinceps Episcopi: Undè manifestum est, Patres Concilii in eo sedisse secundum Ordinem dignitatis suæ. Idem videtur in eorumdem Patrum enumeratione, quæ est in capite singularum Actionum; nam disponuntur juxta dignitatem, Pontifex, Patriarchæ, Metropolitanus, Episcopi, sicut in Conciliis præcedentibus, cum hoc unico discrimine, quòd Magistratus & Officiales Imperii collocantur inter Patriarchas & Metropolitanos, quod huic Concilio peculiare est.

Cæterum, plura sunt Concilia Generalia, quæ, ut occurrerent, vel facilius sopirent controversias circa Sessionem, jussu sunt, sicut *Ferrariense* supra laudatum, ut locus ab aliquo occupatus in Concilio, nemini juri offerret. Vide Concilium *Constantiense* Sess. XXII. XXVI. *Basileense* Sess. XI. Cap. 16. Concilium *Trident.* Sess. XVI. in Declaratione super Brevi PII IV.

SECTIO VII.

Nota circa ASSISTENTIAM PER LEGATOS in Conciliis Generalibus.

Nullum est Concilium Generale, cujus Definitiones supersint, in quo non videantur plures Prælati, qui per Procuratorem interfuerunt. Idem videtur in Catalogis personarum, quæ Concilio adfuerunt. Non solum inferiores Procuratoris munere functi sunt pro Superiore suo; sed Superiores, pro inferioribus. Sæpè etiam Episcopi sibi æqualium Episcoporum Procuratores fuere. Nec desunt exempla Procuratorum à Prælatibus electorum, qui vices suas aliis delegavere.

Sæpè factum est, ut eadem persona plurium aliorum fuerit Procurator, & vicissim, plures fuerint Legati unius personæ. Procuratoris officium exercuere, Patriarchæ, Metropolitanus, Episcopi, Chorepiscopi, Sacerdotes, & Diaconi. En! hæc sunt capita attentione digna, moxque probanda, circa assistentiam in Concilio, per Procuratorem.

Ex *Octo* Conciliis Generalibus, in Oriente habitis, sex sunt solum, quorum existant subscriptiones authenticæ: nempe sex posteriora. His in Conciliis, per Legatos interfuit solum Pontifex, vel non interfuit omnino. Utrumque indicatum fuit in *Notis* cir-

Tom. I.

cà Præfidentiam; ibi enim dictum fuit, Pontificem nec per se ipsum, neque per alium adfuisse in Concilio Generali V. aliis autem Conciliis Generalibus præfuisse, per Legatos suos. Quoad alia duo Concilia Orientis, primum & secundum, quorum subscriptiones suppositivæ, aut saltem suspectæ sunt. Historici docent, Pontificem interfuisse Concilio *Nicano*, per duos Legatos, *Vitum, & Vicentium*, qui Sacerdotes erant tantum. In subscriptionibus Concilii *Constantinop. I.* videtur, plures Episcopos, ipsi, per procuratores Presbyteros interfuisse. Duo reperiuntur in Provincia *Cælestria*, *Flavianus & Elpidius*, Presbyteri Antiochiæ: unus in *Cilicia* *Alipius*; unus in *Isauria*, *Pavlus*. Duo in *Pisidia* *Simplicius & Bassus*: unus in *Phrigia* *Pacatiana*, *Theodorus*.

Subscriptiones Concilii *Ephesini* fidem faciunt, aliquot Episcopos illud subscripsisse, per Sacerdotes, *Berecianus Episcopus Pergæ Metropolis subscripsi, per Theodorem Presbyterum*. Alii, per alios Episcopos subscripsere, *Olimpius Episcopus Claudiopolis subscripsi per Episcopum Epiphanium & Theosebium*. Alii, per suum Notarium, seu Amanuensem; *Venantius Episcopus Hierapolis per Notarium meum Theodorum*. Alii, per suum Archidiaconum; *Theodorus Episcopus Gaddatorum, manu Aetirii, Archidiaconi*. Alii, per Diaconum: *Bessula, Diaconus Ecclesiæ Carthaginensis subscripsi*. Probabile est, hunc Diaconum fuisse Legatum Episcopi Carthaginensis. Eadem subscriptiones docent, Pontificem interfuisse Concilio per tres Legatos, duos Episcopos, & unum Presbyterum.

In sententiis Patrum, in prima Actione relatis, videtur, *Flavianum*, Episcopum Philipporum, loqui nomine Episcopi Theſsaloniensis, & omnium Prælatorum Illyriæ. Episcopus *Cerauntus* loquitur pro Metropolitanis *Cæsareæ*, declarando, id sibi mandatum fuisse.

In subscriptionibus Concilii *Calcedonensis*, videtur, plures Episcopos ipsi adfuisse, per procuratorem Metropolitanum suo datam. Quatuor fuere è Provincia *Tyri*, qui hoc modo adfuerunt: Sex ex *Metropoli Cyzici*; quinque è Provincia *Hierapoleos*, & undecim ex *Metropoli Laodicena*. Ibi cernitur præterea, quinque, sexve Episcopos huic Concilio adfuisse per alios Episcopos, aut saltem subscripsisse ejus definitiones, per eorum Ministerium. Tales sunt 1. Episcopus *Apamiæ* è *Syria*, 2. Episcopus *Epiphaniæ*; uterque per *Meletium*, Episcopum *Lariſſæ*, 3. Episcopus *Rhodi*, 4. Episcopus *Aretusa*, 5. Episcopus *Seleucobel*. 6. Episcopus *Mopsuestæ*. Nonnulli adfuerunt, seu subscripsere per Presbyteros. Tales sunt 1. Metropolitanus *Claudiopoleos*. 2. Episcopus *Halicarnassæ*, 3. Episcopus *Thranades*, 4. Episcopus *Pompeiopoleos*. 5. Episcopus *Amitrideæ*. Reperiuntur qui, per Archidiaconum suum adfuerunt, seu subscripserunt. Talis est Episcopus *Pisuntis*, per *Photinum* subscribens. Alii per *Chorepiscopum* suum. Talis est Episcopus *Abila*, qui per *Paternium* *Chorepiscopum* adfuit: Episcopus *Lesbis*, per *Evelpistum*, *Chorepiscopum* suum. CONC. *Tom. IV. p. 797*. Hos inter Subscriptores, Legati Pontificis non reperiuntur. Tres autem fuere: duo Episcopi, unusque Presbyter. Subscriptiones eorum reperiuntur inter eas, quæ merè *Latina* sunt, & per Provincias dispositæ: quatuor autem hic numerantur, adjecto Presbytero uno p. 786. In Suffragiis, seu sententiis Patrum, quædam sunt, per Sacerdotes Episcopi sui locum tenentes, data: unum extat, in Actione III. pag. 436.

In subscriptionibus *Quinti* Concilii Generalis multa occurrunt exempla Episcoporum, qui Concilio per alios Episcopos, Procuratores suos, interfuerunt, eoque inter plures sunt Metropolitanus, qui per Suffraganeos suos adfuerunt. Tales sunt *Theſsalonicensis*, *Carthaginensis*, *Ancyranus*, & *Cyzicenus*: unus Patriarcha; nempe *Hierosolymitanus*, per tres è Suffraganeis suis interfuit, Episcopus *Tuneti* Episcopi *Carthaginensis* nomine, nec non Concilii suæ Provincie, adfuit, ut expressè dicit.

H 3

Subf.